

розвитку у молодших школярів музично-ритмічних рухів повинен застосовувати як найпростіші рухи, акцентуючи увагу на ритмічне їх виконання та емоційне відтворення.

Висновки. Музичні ритмічні ігри - найбільш цікаві епізоди уроку, або інших заняттях у позакласний час дозвіллевої діяльності. Разом з тим ігри розширюють кругозір школярів, дозволяють їм неординарно мислити та формувати думки та особисті вчинки. Самі того не розуміючи діти отримують багато вражень про музику, знайомляться з її основними елементами і починають реагувати на різноманітні відчуття. Дорослим залишається лише вести ігри в потрібному напрямку, намагаючись зробити так, щоб діти глибоко відчували суть самої музики. Музичних ігор велика кількість, це і рухи і танець під музику, ілюстрування музики, імпровізацію: пісня-гра, пісня-танець. Музична гра та музично-ритмічні рухи – це невичерпне джерело фантазії і винахідливості сучасного педагога.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вивчення музики в 1 - 4 класах. Навч. – метод, посібник для вчителя, - Х.: Скорпіон, 2003. – 144с
2. Ростовський О.Я. Методика викладання музики у початкових класах К., 1997. або: Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001.

*Михайлюк Ольга
Науковий керівник – доц. Євгенєва Марія*

РОЛЬ АНСАМБЛЮ «РИНДЗІВОЧКА» У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ БАНДУРНОГО ВИКОНАВСТВА

Постановка проблеми. Бандура – народний музичний інструмент, який став символом національної ідентичності українців. На струнах бандури звучить пісня, що споконвіків надихала на боротьбу за національне визволення представників різних поколінь.

Бандура як національний інструмент є одним із найважливіших чинників у вихованні сучасного покоління. Про силу такого виховання писав В. Сухомлинський: «Мелодія і слово рідної пісні – це могутня виховна сила, яка розкриває перед дитиною народні ідеали і сподівання» [1].

Необхідність ширше дослідити роль ансамблю «Риндзівочка» у популяризації бандурного виконавства обумовлює актуальність обраної теми.

Мета – виявити певні закономірності ролі ансамблю в поширенні й популяризації бандурного виконавства.

Із зазначеної мети постають наступні завдання: охарактеризувати основні види художньо-творчої діяльності ансамблю бандуристів «Риндзівочка»; дослідити специфіку репертуару колективу; висвітлити та узагальнити творчий доробок ансамблю «Риндзівочка».

Виклад основного матеріалу. Сьогодні одним з ключових питань у відродженні нашої країни є духовне виховання підрастаючого покоління на традиціях національної музичної культури. Популяризація гри на українських народних музичних інструментах, залучення

школярів до активної участі в пропагуванні бандури, надання пріоритету національному кобзарському духу є важливими складовими патріотичного виховання молоді.

На початку 2019 року з ініціативи директорки Тернопільського ліцею №21 – спеціалізованої школи мистецтв ім. І. Герети Марії Гудими було створено дитячий колектив бандуристів із навчальною метою задля опанування учнями ансамблевої гри як важливої складової музикування. Співорганізаторами й керівниками стали Марія Євгенєва та Олена Гаврилюк. «Ми прагнули створити ансамбль, який би формував у дітей через спілкування з бандурою художньо-естетичні ідеали, позитивні моральні якості, внутрішній духовний світ. Адже ансамбль, – стверджує Олена Гаврилюк, – є однією з ефективних форм виховання колективізму, відповідальності, товарищескості. Наше завдання донести і закохати чисті дитячі душі у мелос української народної пісні, зберегти і передати традиції бандурного музикування» (Інтерв'ю із Оленою Гаврилюк). Варто зазначити, що назва колективу «Риндзівочка» співзвучна з назвою гаївки як календарно-обрядового жанру на Бережанщині. А гаслом колективу стало: «Збережемо традиції музичного мистецтва нашого краю!»

На початковому етапі формування дитячий гурт нараховував понад двадцять учасників – діти від семи до чотирнадцяти років з різною музичною підготовкою. Враховуючи цей факт та застосовуючи свої попередньо набуті знання і досвід роботи з ансамблем, керівники зуміли вдало підібрати репертуар. Заняття проводились у формі гри, вікторини, зустрічей з відомими музикантами. Паралельно велася робота над розучуванням музичних творів, читка нот з листа, спів під власний акомпанемент, підбирання українських народних пісень на слух та імпровізація.

З перших днів свого функціонування ансамбль «Риндзівочка» активно популяризує бандурне виконавство на теренах Тернопільщини. Репертуарна панорама ансамблю є багата і різноманітна та охоплює широкий спектр музичних творів вітчизняних і зарубіжних класиків, композиторів сучасності, твори тернопільських авторів. Головний акцент робиться на національну українську музичну культуру. Вагоме місце у навчально-виховному і концертному репертуарі відведено календарно-обрядовим, духовним та творам патріотичного характеру. Особливо цікавою та пізнавально-пошуковою для школярів є тематика, присвячена музичній культурі рідного краю, зокрема галицько-подільським народнопісенним зразкам.

Визначальним для ансамблю «Риндзівочка» був перший концерт-презентація «Весна у музиці мого народу», який відбувся в актовій залі Тернопільського ліцею № 21 – спеціалізована школа мистецтв [2]. Програма виступу містила сольні й ансамблеві музичні твори. У виконанні ансамблю оригінально прозвучала в'язанка музичних творів: «Весна» І. Воробкевича, українська народна пісня «Вийди, вийди Іванку» в обробці Н. Курило, «Я – Українка» А. Житкевича та «Український танок» О. Герасименко. Останній твір було презентовано спільно зі Зразковим ансамблем класичного танцю «Перлина» ліцею під орудою Світлани Рудак.

Цікаво і свіжо прозвучала пісня «Зацвіла в долині» А. Філіпенка (вірші Т. Шевченка) у виконанні Катерини Фугель (голос, бандура), Олександри Матвєєвої (голос, трикутник), Матфія Кінашевського (сопілка). Дует за участі М. Євгенєвої та О. Гаврилюк зінтерпретував літературно-музичну композицію «Розрита могила» (вірші Т. Шевченка). Концертну програму колективу записано на відеокомпакт диск. Відрадно, що в підготовці й проведенні концертів брали участь студенти ТНПУ ім. В. Гнатюка, серед яких – авторка цієї статті.

24 травня 2019 року, у часі Великодних святкування, ансамблем було проведено свято Родини «Від Матусі-сонечка до України-Матері». Серед музичних творів – великодні пісні «Христос Воскрес!», «Радійте всі» (аранжув. М. Євгенєвої), «Великодня пісня» подружжя Качанів; музичні композиції, присвячені берегиням-матерям – «Матусі подарунок» М. Ведмедері (вірші Н. Грицюк), «Мамина коса» І. Вільгуцької (вірші І. Чернецького), «Матерям даруйте доброту» М. Ведмедері (вірші В. Олійника), «Мамина сорочка» Н. Май (аранжув. Н. Курило), «Найдорожча мамина сльоза» М. Колодички (вірші С. Рачинця, аранжув. для 2-х бандур і флейти М. Віятка). До концертної програми входили й українські народні пісні у дитячому сольному виконанні бандуристів – «Веселі чобітки», «Пісня лисички», «Ой ти, дівчино зарученая».

Ансамбль бандуристів «Риндзівочка» був учасником звітних концертів творчих колективів ліцею; презентував мистецьку програму під час відкриття Комунальної установи Тернопільської обласної ради Музею національно-визвольної боротьби Тернопільщини (20 листопада 2019); брав участь у літературно-мистецькому святі до Дня української мови та писемності «До рідного слова торкнися» (13 листопада 2021) та в дискусійній платформі «Різномічні засоби виховання у контексті громадської освіти «Нової української школи» (18 січня 2020). Ансамбль підготував відеоролик, присвячений святкуванням Року бандури в Тернопільській області (лютий 2020) [2]. Колектив виступав у рамках музично-літературного батлу на твори Лесі Українки, на якому виконав пісню Анатолія Кавуна «Веснянка» (4 березня 2021). Цікавий сольний і ансамблевий репертуар представили бандуристи на концерті «Музичне рандеву» в Тернополі (травень, 2021).

Ансамбль «Риндзівочка» відзначився своїм виступом на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Володимир Гнатюк та сучасний краєзнавчий простір» (до 150-річчя від дня народження вченого) у Тернополі (31 травня 2021). Мистецька програма включала твори в аранжуванні О. Гаврилюк, нинішнього керівника колективу. Серед них – пасхальна «Христос Воскрес!», «Дивна квітка» А. Матвієнко, «Hallelujah» Л. Коєна (соло на флейті – Антоніна Мазурова). Лілія Герелиця виконала варіації на тему української народної пісні «Женчик» Г. Хоткевича, а Марія Дмитрів зінтерпретувала варіації на тему української народної пісні «Їхав козак за Дунай» в обробці В. Іщенко.

Важливим аспектом діяльності ансамблю «Риндзівочка» є святкування календарно-обрядових свят, зокрема Різдва Христового. Бандуристи зберігають та модифікують обрядові дійства. Так, новорічно-різдвяний цикл «Різдво народжується у нашому серці» розпочинається для дітей жартівливими мотивами Андріївських вечорниць, які переходять крізь пісні-прослави у веселу дзвінку коляду. «Трепетно, хвилююче глибоко пронизуючись духом Різдва, з колядою і щирим веселим настроєм і віншуваннями колектив відвідує міські бібліотеки, музеї, церкви та інші установи Тернополя. Завершується цикл святкувань участю ансамблю бандуристів у звітному концерті відділу народних інструментів Тернопільського ліцею № 21 – спеціалізованої мистецької школи ім. І. Герети», – розповіла керівник ансамблю. Різдвяна програма включає музичні композиції в аранжуванні та обробці педагогів-бандуристів Б. Стандари «Happy New Year», «We wish you a merry Christmas»), О. Герасименко «Чудесна зірка» [3].

Наступним аспектом діяльності ансамблю у рамках культурно-просвітницької та профорієнтаційної роботи є співпраця з ТНПУ ім. В. Гнатюка. Так, 22 жовтня 2021 року в актовій залі Тернопільського ліцею № 21 – спеціалізована школа мистецтв ім. І. Герети відбулася творча зустріч, яка об'єднала музикантів, художників, хореографів ліцею і ТНПУ ім. В. Гнатюка. Святковий концерт «У вінок шани і пам'яті славних героїв України», присвячений Дню козацтва і Покрови мав глибоке національно-патріотичне спрямування. «Діти музикували на бандурі, сопілці, скрипці, гітарі, віолончелі, флейті, виконували запальні танці, втілювали музичні образи у живописі і графіці а студентки ТНПУ Оксана Гавришко, Христина Самуляк, Оля і Юля Михайлюк співали стрілецьких і повстанських пісень...» [4].

Особливим аспектом репрезентації творчості ансамблю є конкурсно-фестивальна діяльність. «Риндзівочка» – переможець Обласного фестивалю-конкурсу патріотичної пісні, прози і поезії, творів образотворчого мистецтва «Свята Покрова» під гаслом «Сила нескорених» у номінації «патріотична пісня» у Тернополі (2019). Конкурсна програма містила «Запорозький марш» в обробці М. Теліги (на слова М. Кропивницького «Гей, нум, хлопці, до зброї!») та «Зажурились галичанки» Р. Купчинського (аранжув. М. Приходько). Ансамбль нагороджений дипломом лауреата VII Дистанційного Всеукраїнського фестивалю-конкурсу творчості та мистецтв «Музичне Різдво» (Київ, 2020).

За період творчої діяльності «Риндзівочки» виокремилися такі творчі одиниці: молодший та концертний ансамблі, а також концертні малі форми (дует, тріо, квартет), окремі солісти – виконавці-бандуристи.

Серед вихованців класу Олени Гаврилюк – переможці всеукраїнських, міжнародних та регіональних конкурсів, фестивалів.

Ліля Герелиця – лауреат Міжнародних дистанційних конкурсів: «Odesa Music Olymp» (17 травня 2020), «Мистецтво без обмежень» у м. Пісочне Харківської області (2020), «ФАЙНА

Україна» у м. Київ (2021), Десятого обласного конкурсу виконавців на народних інструментах «Подільський дивоцвіт» у м. Хмельницький (27 березня 2021), Міського відкритого конкурсу юних виконавців-інструменталістів «Музиченьки» у м. Бурштин (квітень, 2021), Регіонального фестивалю-конкурсу бандурного мистецтва «Хотинський кобзарик» у м. Хотин (13-14 травня 2021); Марія Дмитрів – переможець Дистанційного Міжнародного фестивалю-конкурсу солістів-виконавців, малих форм та творчих колективів інструменталістів, вокалістів, декоративно-прикладного мистецтва «Файна Україна» у м. Київ (травень 2020), Міжнародного фестивалю-конкурсу мистецтв «Вогні Баку» (2021), III Всеукраїнського фестивалю-конкурсу бандурного мистецтва «Кобзарському роду нема переводу» у м. Кам'янець-Подільськ (2020); Давид Зеленецький нагороджений дипломом лауреата Міжнародного дистанційного конкурсу «Мистецтво без обмежень» у м. Пісочне Харківської області (2020), Дистанційного конкурсу юних виконавців на народних інструментах Online Talant у м. Кам'янське Дніпропетровської області (2020), VI Відкритого конкурсу бандуристів та вокалістів імені Надії Марченко у Полтаві (2022).

Сьогодні, в умовах війни в Україні, ансамбль бандуристів «Риндзівочка» продовжує творчу діяльність, яка спрямована на відродження бандурного мистецтва, збагачення й оновлення музичних традицій нашого краю, утвердження іміджу українського національного мистецтва і є дієвим засобом виховання любові до українського мистецтва в молодого покоління. Колектив впевнено утверджує себе на ниві бандурного виконавства Тернопільщини, популяризує бандурне виконавство шляхом створення творчої групи бандуристів у фейсбуці.

Висновки. Отже, охарактеризувавши роль ансамблю «Риндзівочка» у популяризації бандурного виконавства, відзначаємо важливість діяльності колективу, спрямованої на виховання національно-патріотичної молоді та збереження традицій бандурного музикування.

Репрезентація творчості є цінним пізнавальним, культурно-виховним матеріалом. Показовою є участь ансамблю у мистецьких конкурсах, фестивалях. Важливе значення має конкурсна діяльність окремих солістів-бандуристів. Актуальною формою є організація та проведення культурно-просвітницької діяльності серед дітей та молоді.

Підбірка музичних творів для дитячого музикування є вагомим доробком у класі ансамблю та сприяє музично-естетичному вихованню, формуванню художньому смаку, виконавських навичок бандуриста. У творчому доробку колективу є аудіо- й відеозаписи виконавського репертуару ансамблю бандуристів «Риндзівочка».

ЛІТЕРАТУРА

1. Сухомлинський В. Пісня відкриває перед дитиною красу світу (цитата з книги «Серце віддаю дітям»). URL: <https://mala.storinka.org>
2. Ансамбль бандуристів «Риндзівочка». Керівники: Марія Євгенівна та Олена Гаврилюк. Тернопільський ліцей № 21 – спеціалізована школа мистецтв URL: <https://121.te.ua/news/4481/>

ФАКУЛЬТЕТ МИСТЕЦТВ

3. Ансамбль бандуристів «Риндзівочка» вітає всіх з Новим роком та Різдвом Христовим! Тернопільський ліцей № 21 – спеціалізована школа мистецтв. URL: <https://121.te.ua/news/7740/>
4. «У вінок шани і пам'яті славних героїв України»: мистецька зустріч студентів ТНПУ з ліцеїстами URL: <https://tnpu.edu.ua/news/6426/>